

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

50

Brno 2009

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 50
Volume 50

Číslo 1–2
Issue 1–2

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial Board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttka, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Soňa Klanicová, Marián Mazuch, Ladislav Nejman, Olga Lečbychová,
Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Technical Editors, typography

Pavel Jansa, Ondřej Mlejnek

Software
Software

Spencer Kimball, Peter Mattis, GIMP Development Team 2008: GNU
Image Manipulation Program, 2.6.1
GRASS Development Team 2008: Geographic Resources Analysis
Support System, 6.3.0
Kolektiv autorů 2008: Inkscape, 0.46
Kolektiv autorů 2005: L^AT_EX 2_ε

Fotografie na obálce
Cover Photography

Fotografie levalloiského hrotu nalezeného při výzkumu paleolitické lo-
kality Tvarožná-Za školou. Srov. studii P. Škrdly a kol. obr. 5:1. Foto
J. Špaček.

*A foto of the Levallois point found in the Paleolithic site Tvarožná-
Za školou. See the study of P. Škrdla et. al. Fig. 5:1. Photo by J. Špaček.*

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Královopolská 147
612 00 Brno
E-mail: pv@iabrno.cz

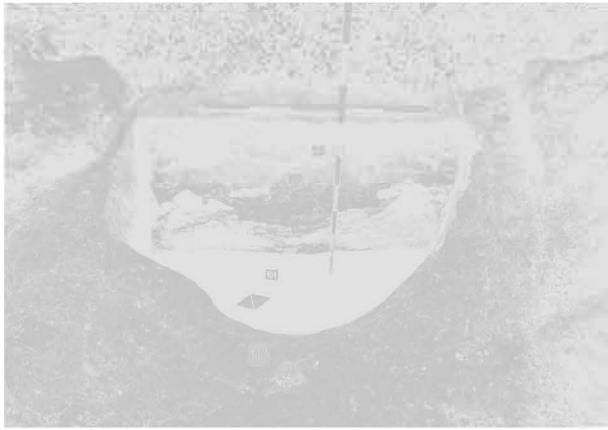
Webové stránky s pokyny pro autory: <http://www.iabrno.cz/pv>

ISSN 1211-7250

MK ČR E 18648

Vydáno v Brně roku 2009

Copyright ©2009 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. and the authors.

Obr. 10: Opava-Rybníčky. Profil lengyelské zásobnicové jámy. Fig. 10: Opava-Rybníčky. Querschnitt der Lengyelvorratsgrube.

OTROKOVICE (K. Ú. KVÍTKOVICE, OKR. ZLÍN)

„Nábřeží“. KŠK. ●jedinělý nález. Povrchový sběr.

Při povrchovém sběru na známé lokalitě s polykulturním osídlením (neolit až doba hradištní) v trati „Nábřeží“ na východním okraji obce Kvítkovice byl počátkem r. 2008 nalezen zlomek fasetovaného sekeromlatu kultury se šňurovou keramikou. Naleziště je situováno v horní části výrazně terénní vyvýšeniny zvedající se nad levobřežním inundačním pásem řeky Dřevnice (nadm. výška 198–200 m), cca 2,75 km od jejího ústí do Moravy.

Zlomek tvoří týlní část sekeromlatu se štíhlým tělem polygonálního průřezu, s 11 pečlivě vyhlazenými a nestejně širokými fasetami, povrch je místy recentně (?) poškozen. Oploštělý týl je silně obitý, lomné plochy v místě částečně zachovaného provrtu jsou sekundárně vyhlazeny. Sekeromlat je vyroben z černě zbarvené suroviny (podle určení A, Přichystala jde o hornblendit, příp. amfibolit), která není místního původu. Rozměry: zach. délka 76 mm, šířka v místě provrtu 49 mm, výška v místě provrtu 37 mm, průměr týlu 28 mm (artefakt je uložen v Muzeu jihovýchodní Moravy ve Zlíně).

Kultura se šňurovou keramikou je na Zlínsku zastoupena téměř výhradně ojedinělými nálezy kamenné broušené industrie (v oblasti dolního toku Dřevnice pocházejí sekeromlaty jednoduchých tvarů např. z katastru Malenovic a Napajeďel), fasetované sekeromlaty se však vyskytují poměrně vzácně. Zatím jediný hrobový celek KŠK (žárový pohřeb) byl objeven v roce 1999 při záchranném výzkumu v trati Mezicestí ve Zlíně-Malenovicích, vzdáleně zhruba 1,5 km východním směrem od místa nálezu fasetovaného sekeromlatu na okraji Kvítkovic (Langová 2004).

Jana Langová

Literatura

Langová, J. 2004: Žárový hrob kultury se šňurovou keramikou ze Zlína-Malenovic. In: M. Lutovský (ed.): *●tázky neolitu a eneolitu 2003*. Praha: Ústav archeologické památkové péče středních Čech, 295–306.

Resumé

Otrokovice (Kataster Kvítkovice, Bez. Zlín), „Nábřeží“, Schnurkeramik, Einzelfund, Oberflächensammlung.

PRAVČICE (OKR. KROMĚŘÍŽ)

„U obrázku“. JOK, KŠK, KZP, eneolit. Kulturní vrstva, sídliště, pohřebiště, pohřeb v jámě. Záchranný předstihový výzkum.

Lokalita na rozhraní katastrů Hulína a Pravčic (Hulín–Pravčice 1) se rozkládá na ploše terénní terasy (199 m n.m., severní část výzkumu) a klesá jihovýchodním směrem k hranici nivy říčky Rusavy (195 m n.m., střední a jižní část výzkumu). Na mapě ZM 1 : 10 000, list 25–31–08, je lokalita identifikována těmito koordináty (Z. s. č. : J. s. č.): 97:354, 100:357, 132:291, 137:291 mm. Nejbližší vodoteč, Kostecký potok, teče paralelně s protáhlou plochou budoucí dálnice a v jižní části ji křížuje, nedaleko protéká také říčka Rusava (200 m jižně).

Již v předchozích dvou sezonách (2006–2007) bylo odkryto 466 objektů a 120 čtverců (4 × 4 m). Výzkum, který v roce 2008 probíhal od února do prosince na katastrálním území obce Pravčice, se soustředil na střední a jižní část lokality. Umožnil zachránit dalších 844 objektů, 3 kostrové a 3 žárové hroby. Dále se podařilo prozkoumat kulturní vrstvu ve 110 čtvercích (4 × 4 m) a celkem 305 m třemi sondami (š. 1,5 m). V roce 2008 se výzkum soustředil na dokončení střední (svahu) a jižní části plochy výzkumu na trase komunikace R55. Nově byla v souvislosti s rušením původní silnice Hulín–Pravčice a budováním nového mostu skryta podlouhlá plocha cca 350 × 30–50 m kolmá na původně zkoumanou trasu R55. Tato plocha na západě navazuje ze severu na výzkum Pravčice 1 („Pravčické nivy“) a východním směrem pokračuje Kostecký potok a dosahuje takřka intravilánu Pravčic. Zachyceno bylo osídlení z neolitu, eneolitu, doby bronzové, železné a římské (viz příslušné kapitoly).

V předchozích dvou výzkumných sezonách nebylo kromě pohřebiště KŠK zachyceno eneolitické osídlení. V návaznosti na sídliště MMK byla zjištěna přítomnost keramiky jordanovské kultury, byť jen fragmentárně ze skryté ornice. Jednalo se o horní část amfory zdobené charakteristickými rytými meandry.

Zatím obecně do období eneolitu řadíme pohřeb v zásobní jámě (1028) situované nedaleko levého břehu Kosteckého potoka při hranici s nivou Rusavy. V nepravidelné kruhové jámě s konvexními stěnami a nepravidelným zvlněným dnem (průměr 2,38 m, hloubka 0,80 m) ležel v hloubce 0,40 m na břiše lidský skelet. Byl natažen v orientaci SV–JZ a tvář směřovala k V. Ruce byly skrčeny, levá pod hrudí, pravá vně hrudníku. Při pravém předloktí se nacházel diskovitý přeslen a kostěné šídlo. Vpravo od pánve ležel šálek se širokým páskovým ouškem, které bylo zdobeno vodorovnými liniemi drobných záseků. Pod ouškem byla nalezena hruška rezivého barviva.

Ojedinele se v sondách a čtvercích vyskytly střepy kultury zvoncovitých pohárů. V ploše výzkumu se opět jednalo o níže položené (JV) části.

Představa o pohřebišti KŠK, která byla dříve doložena 5 hroby, se rozšířila o další 3 hroby (H 21–23). Byly rozmístěny nedaleko sebe a vzhledem k mělkému zahloubení porušeny pohybem těžké techniky při skrývce. Hrob H21 měl charakter SSZ–JJV orientované nepravidelně obdélné jámy (1,39 × 0,69 m, hloubka 0,18 m) a byl v něm uložen pohřeb dítěte ve skrčené poloze na levém boku (orientace J–S). Mezi nohama a S okrajem hrobové jámy stála poškozená nádoba (džbánek?). Hrob H22 byl uložen v pravidelně oválné jámě (2,20 × 0,90 m, orientace S–J) s hloubkou 0,28 m. Kostra se dochovala jen částečně (lebka a dolní končetiny) a prozrazovala původní uložení ve skrčené poloze v orientaci S–J. V zásepku byla nalezena měděná záušnice, zlomky keramiky, mazanice, 1 kus ŠI a zvířecí zub. Hrob H 23 měl nepravidelně oválný tvar (2,15 × 0,45 m) a vzhledem k mělkému zapuštění (0,16 m) byl porušen. Kvůli absenci milodarů jej řadíme ke KŠK pro jeho vztah k výše zmíněným hrobům, s nimiž tvořil nepravidelnou S–J řadu.

Miroslav Daňhel

Literatura

Paulus, M. 2007: Hulín (okr. Kroměříž). *Přehled výzkumů* 48, 362.

Paulus, M. 2008: Hulín (okr. Kroměříž), *Přehled výzkumů* 49, 297.

Resumé

Pravčice (Bez. Kroměříž). „U obrázku“. Jordanówer-, Schnurkeramik- u. Glockenbecherkultur, Äneolithikum. Siedlung, Kulturschicht, Gräberfeld, Siedlungsbegräbniss. Rettungsgrabung.

PROSTĚJOV (OKR. PROSTĚJOV)

Určická a Okružní ulice, KŠK. Hrob. Záchraný výzkum

V měsíci září 2008 byla zahájena výstavba kruhového objezdu v místě křižení ulic Určické a Okružní v jihozápadní části města Prostějova. Vzhledem k tomu, že v okolí místa došlo v minulosti několikrát k narušení hrobů slovanského pohřebišť, byly zemní práce průběžně sledovány. Dne 26. října nahlásili dělníci firmy SKANSKA prostějovskému pracovišti ÚAPP Brno, v. v. i., nález hliněné nádoby přímo ve středu budované křižovatky. Obhlídkou místa nálezu bylo zjištěno, že došlo k narušení hrobu kultury se šňurovou keramikou (obr. 11). Ten byl následujícího dne vypreparován, zdokumentován a vyvezen. Hrobová jáma měla tvar širokého obdélníku se zaoblenými rohy. Její delší osa byla orientována ve směru JZ–SV. Pravidelný obvod hrobové jámy byl na JV straně prolomen měsícovitým výkrojem. Nelze vyloučit, že se jedná o zbytek šachty vyhloubené při recentním otevření hrobu. V ose výkroje, směrem k západu, byly nalezeny

rozmetané kosti trupu pohřbeného, a to na rozdíl od dolních končetin, které zůstaly v anatomické poloze. V tnavém zásepku hrobu však nebyly stopy po šachtě identifikovány. Hrobová jáma měla rozměry 2,28 × 1,5 m a její ploché dno se nacházelo 1,3 m pod úrovní dnešního terénu. V místě výkroje jsme naměřili šířku 1,7 m. Na dně hrobové jámy ležela ve skrčené poloze kostra dospělého jedince, a to na pravém boku hlavou k JZ a obličejem k V. Podle uložení se tedy jednalo o pohřeb muže. Tomu ostatně odpovídá i výbava hrobu. Při JV stěně před trupem pohřbeného stál džbán, od něj směrem k jižnímu rohu jámy pohár s otisky šňůry na hrdele a mezi ním a lebkou se nacházela skupina předmětů – kostěné dlato, pazourková čepel a kostěný hrot. Poněkud více k SZ kamenná sekera. Jak bylo již uvedeno, kosti trupu, horních končetin a lebky tvořily skrumáž na JZ polovině dna hrobu. Na kostech nebyly pozorovány sebemenší stopy měděnky.

Obr. 11: Prostějov, Hrob. KŠK. Fig. 11: Prostějov. Skelettgrab der Schnurkeramik.

Hrob KŠK z Určické ulice v Prostějově je v pořadí již třetím hrobem z tohoto místa. Dva hroby ze stejného období byly zachyceny při stavbě domu v nedaleké Waitově ulici.

Miroslav Šmíd

Resumé

Prostějov (Bez. Prostějov). Kreisverkehrsplatz an den Určická und Okružní Strassen. Schnurkeramik. Grab. Rettungsgrabung.

PROSTĚJOV (K. Ú. ČECHOVICE U PROSTĚJOVA, OKR. PROSTĚJOV)

„Čechovsko“. KNP, KKK. Výšinné opevněné sídliště. Řez opevněním.

Výšinné eneolitické sídliště Čechovsko u Čechovic je známou archeologickou lokalitou, a to především díky obsáhlé kolekci kamenných nástrojů. Jejich množství jde do stovek kusů, dnes uložených především ve sbírkách Muzea Prostějovska v Prostějově. Antonín Gottwald, který lokalitu na přelomu 19. a 20. století objevil, hovořil o „nepatrně zvýšeném páse složeném z hlíny prostoupené přechetnými drobnými kamenky červeně vypále-